

Sygn. akt VII U 73/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 września 2016 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie: Przewodniczący Sędzia S.O. Grażyna Cichosz

Protokolant sekretarz sądowy Anna Łempicka

po rozpoznaniu w dniu 21 września 2016 roku w Lublinie

sprawy J. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania J. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 16 grudnia 2015 roku znak: (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję i ustala J. K. prawo do emerytury od dnia (...) roku;

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. na rzecz J. K. kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt złotych) złotych tytułem kosztów postępowania.

Sygn. akt VII U 73/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 grudnia 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił J. K. przyznania prawa do emerytury, gdyż wnioskodawca nie udokumentował 25-letniego okresu ubezpieczenia.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł J. K. domagając się jej zmiany i przyznania prawa do emerytury. Wskazał, że pracował w gospodarstwie rolnym swoich rodziców po ukończeniu 16 roku życia od dnia (...) roku.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

J. K. urodzony (...) w dniu (...) roku złożył wniosek o emeryturę. Jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, jednak złożył wniosek o przekazanie zgromadzonych tam środków na dochody budżetu państwa. Przed organem rentowym udowodnił 24 lata, 3 miesiące i 3 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 17 lat, 2 miesiące i 12 dni okresu pracy w warunkach szczególnych (okoliczności bezsporne).

Rodzice wnioskodawcy byli właścicielami gospodarstwa rolnego o powierzchni 2,5 ha i dzierżawili dodatkowe 8 ha. Grunty położone były w miejscowości A. gmina U.. Wnioskodawca uczył się w liceum w H. oddalonym około 20 km od tego miejsca. Zajęcia szkolne odbywały się w godzinach od 8 do 14. Wnioskodawca ma dwóch starszych braci, młodszego brata i siostrę. Całe rodzeństwo pracowało w gospodarstwie. Uprawiano tam przede wszystkim buraki

cukrowe, ziemniaki i zboże. Pierwsze prace w gospodarstwie wnioskodawca zaczął wykonywać w wieku 7 lat. Za pomocą patyka odmierzał wówczas miejsca do włożenia sadzonek buraków. W rzędach pomiędzy burakami wycinał chwasty plewił sadzonki. Jesienią za pomocą ręcznego ścinacza, ścinał nać, konną kopaczką wykopywał buraki i składał na przymę, następnie ładował je na furmankę i wywoził do punktu skupu. W gospodarstwie uprawiano również len i konopie. Jesienią rozkładało się je cienką warstwą na łąkach, co nazywano potocznie roszeniem. Oddzielało się włókna od środkowego łyka, a następnie się je zbierało. W zimie przy pomocy międlarki pozyskiwano z tych roślin włókna. W dalszej kolejności czesano włókno i sprzedawano w warkoczach. Największe natężenie pracy przypadło w okresie od czerwca do września i był to okres wakacji szkolnych. W gospodarstwie hodowano ponadto 2 konie pociągowe i 2 krowy mleczne, cielaki, około 20 sztuk trzody oraz drób. Rodzice wnioskodawcy nie pracowali zawodowo. Wnioskodawca wykonywał wszystkie prace w rolnictwie: zajmował się inwentarzem, wyrzucał obornik, wykonywał także prace naprawcze i remontowe. Od wiosny do jesieni budowano stodołę, a kolejnego roku oborę. Zimą gromadziło się torf na opał. Z rodzicami wnioskodawca zamieszkiwał do czasu wyprowadzenia się do własnego mieszkania z chwilą dostania się na studia. Do tego czasu w gospodarstwie pracował przez około 12-14 godzin dziennie, za wyjątkiem 4 godzin w okresie zimowym. Poza wyżej wymienionymi czynnościami wnioskodawca wykonywał także wszelkie inne konieczne prace w gospodarstwie jak grabienie i koszenie. (zeznania wnioskodawcy – k. 42v-43, 49v, zeznania M. K. – k. 48v-49, zeznania K. K. – k. 49-49v).

Powyższy stan faktyczny ustalony został na podstawie powołanych dowodów. Dokumenty znajdujące się w aktach sprawy nie budziły wątpliwości Sądu. Nie były one również kwestionowane przez strony. Przesłuchani w sprawie świadkowie K. K. i M. K. to brat i bratowa wnioskodawcy. Świadczyli zatem bezpośrednią możliwość poczynienia stosownych zastrzeżeń odnośnie pracy wnioskodawcy w gospodarstwie. Potwierdzili okoliczność pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rodziców we wskazanym przez niego okresie. Zeznawali zgodnie, spójnie i logicznie zarówno co do samego faktu pracy wnioskodawcy jak i charakteru wykonywanych czynności rolniczych. Zeznania wnioskodawcy były bardzo szczegółowe, pozbawione jakichkolwiek sprzeczności i korelowały z zeznaniami przesłuchanych świadków. Sąd obdarzył je wiarą w całości pomimo bliskich relacji rodzinnych łączących wnioskodawcę i świadków. W ocenie Sądu fakt oddalenia szkoły o 20 km od miejsca zamieszkania wnioskodawcy nie był decydującym faktem przesądzającym o niemożliwości uwzględnienia wnioskodawcy pracy w gospodarstwie rodziców. Skoro bowiem zajęcia w szkole trwały do godziny 14 wnioskodawca po powrocie z powodzeniem mógł pomagać rodzicom w gospodarstwie w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie.

Odwołanie J. K. jako zasadne zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 roku, poz. 1440 ze zm.), mężczyznom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Emerytura taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Od 1 stycznia 2013 roku nie jest wymagane rozwiązanie stosunku pracy przez ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Okres pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych nie był sporny w niniejszej sprawie.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przy ustalaniu prawa do emerytury oraz obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również, traktując je jak okresy składkowe, przypadające przed 1 stycznia 1983 roku okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia.

Zarówno w orzecznictwie Sądu Najwyższego jak i w judykaturze ustawy panuje pogląd, że osobą, która ubiega się o zaliczenie okresu pracy w gospodarstwie rolnym do stażu ubezpieczenia, musi spełnić kryteria pojęcia domownika,

określonego w art. 6 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jednolity Dz.U. z 1998 roku Nr 7, poz. 25 ze zm.). Domownik to osoba bliska rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa albo w bliskim sąsiedztwie, stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy. Osoba taka powinna wykonywać pracę w gospodarstwie rolnym w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy pracowników, tj. minimum 4 godziny dziennie (wyroki Sądu Najwyższego z 2 lutego 1997 roku II UKN 96/96, OSNP 1997/23/473, z 13 listopada 1998 roku II UKN 299/98, 10 maja 2000 roku II UKN 535/99, Lex 49141).

Staż pracy w gospodarstwie rolnym nie zawsze jest równoznaczna z codziennym wykonywaniem czynności rolniczych, co może być uwarunkowane wielkością tego gospodarstwa, czy rodzajem produkcji rolniczej, ale pozostawania w ciągłej gotowości do wykonywania tej pracy również w zależności od sytuacji. Stąd też warunkiem jest zamieszkiwanie w pobliżu tego gospodarstwa, co zapewnia dyspozycyjność takiej osoby do pracy w tym gospodarstwie, w każdej chwili.

Co do zasady nie ma przeszkód w uwzględnieniu okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców także w czasie wakacji szkolnych, z tym, że wymiar czasu tej pracy winien przekraczać połowę pełnego wymiaru czasu pracy. Nie ulega przy tym wątpliwości, że doraźna pomoc wykonywana zwyczajowo przez dzieci osób zamieszkałych na terenach wiejskich nie stanowi pracy w gospodarstwie rolnym, o której mowa w art. 10 ust. 1 pkt 3 u.e.r.f.u.s. Fundamentalnego zatem znaczenia nabiera ustalenie czy w zgłoszonym przez odwołującego okresie jego praca była wykonywana w koniecznym rozmiarze, czy nie miała ona charakteru li tylko zwyczajowej pomocy świadczonej przez dzieci rodzicom (wyrok SA w Łodzi z dnia 9 września 2014 roku, III AUa 2480/13, LEX nr 1527052; wyrok SA w Krakowie z dnia 4 czerwca 2014 roku, III AUa 2222/13, LEX nr 1483741; wyrok SN z dnia 3 czerwca 2014 roku, III UK 180/13, LEX nr 1483963).

Z ustalonego stanu faktycznego jednoznacznie wynika, że wnioskodawca pracował w gospodarstwie rolnym swoich rodziców co najmniej przez 4 godziny dziennie od dnia (...) roku (2 lata, 9 miesięcy i 6 dni). Po doliczeniu tego okresu do uwzględnionego stażu ubezpieczeniowego w wymiarze 24 lat, 3 miesięcy i 3 dni, wnioskodawca legitymuje się łącznym okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze 25 lat.

Wnioskodawca spełnił zatem łącznie następujące warunki do nabycia prawa do emerytury:

- 1) osiągnął obniżony do 60 lat wiek emerytalny;
- 2) nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego;
- 3) na dzień 1 stycznia 1999 roku udowodnił:
 - a) co najmniej 15-letni okres wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz
 - b) staż pracy w wymiarze co najmniej 25 lat – udowodnił w niniejszym postępowaniu.

Wobec spełnienia wszystkich z wymaganych przesłanek do nabycia prawa do emerytury należało ustalić J. K. to prawo od dnia (...) roku – tj. od dnia ukończenia 60 roku życia.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu znajduje uzasadnienie w art. 98 § 1 k.p.c. Wnioskodawca, który wygrał sprawę, był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, w związku z czym w myśl art. 99 k.p.c. w zw. z art. 98 § 3 k.p.c. przysługiwał mu zwrot kosztów z tym związanych. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika ustalono zgodnie z zasadami zawartymi w §15, 16 i rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.), na podstawie kwoty wymienionej w § 9 ust. 2 rozporządzenia.

W tym stanie rzeczy, na podstawie powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w wyroku.